СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 87. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 5-го травня 1944. No. 87. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, May 5, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

МАЙЖЕ ВСІ РОДИ МЯСА ЗВІЛЬНЕНІ ВІД ПАЙКУВАННЯ

ВАШИНГТОН. — Лише волове мясо на печеню („ровст") і на стейки буде дальше пайковане при продажу, починаючи від сьогодні. Інші роди мяса будуть звільнені від пайків. Таке проголосив голова Бюра Адміністрації Цін Честер Бавлс. Водночас він теж зарядив, щоб від найближчої неділі призначити лише половину червоних пайкових значків на особу. Кількість пайкових точок при закупні волового мяса буде тасама, що була з днем 1. травня. Звільнено теж від пайкування мясо й рибу в бляшанках. З огляду, що червоні значки вживаються також при закупні масла й сира, а число цих значків обнижене тепер до половини, хазяйки не дуже будуть могли розганятися при закупні найліпших родів мяса чи інших продуктів, на які призначені червоні значки. Знавці одначе твердять, що не зважаючи на такі обмеження, публика може тепер купувати більше харчових продуктів, ніж в самих початках пайкування. Нове зарядження введено тому, що постачання до армії і на достави на підставі Ленд-Лізу змаліли.

Впарі зо знесенням пайкування на мясо, Бюро Адміністрації Цін проголосило, що заведе строгу контролю над цінами мяса, щоб недопустити до підвишки цін, коли публика стане купувати мясо в більших кількостях.

СЕНАТ ЗА РОЗСЛІДЖЕННЯ СПРАВИ ВОРДА.

ВАШИНГТОН.—Сенат одноголосно приняв пропозицію правничої комісії, щоб всесторонно прослідити справу заняття урядом Ворда. Це потрібно сенатови для укладення плянів будучих законів. У внеску міститься теж домагання прослідити відношення підприємства до юнійних робітників перед його заняттям.

З Шікаґа наспіли вісти, що юнійні урядовці негодують на зарядження виборів в юнії упродовж тижня, під замітом, що нормально до виборів треба підготови 21 днів. — З Філядельфії звідомляють, що рада Американської Федерації Праці, яка саме відбуває там чвертьрічне засідання, приняла резолюцію з висловом признання для адміністрації президента Рузвелта за його акцію в справі Ворда. Дехто думає, що цю резолюцію переведено на домагання з Білого Дому.

ВИНАЙДЕНО ШТУЧНУ ХІНІНУ.

КЕМБРИДЖ (Масачусетс). — Д-р Роберт Б. Вудвард, інспектор органічної хемії в університеті Гарвард, при допомозі д-ра Вилиєма Е. Доринга інструктора при університеті Колюмбія винайшли штучну хініну, яка є головним ліком проти малярії. Праця над таким відкриттям тривала цілу сотку літ в різних лябораторіях.

НАГЛА СМЕРТЬ ДВОХ ДЕЛЕҐАТІВ НА МІЖНАРОДНЮ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — У відступі кількох годин померли від удару серця два делеґати на Міжнародню Конференцію Праці. Делеґат з Чілі, Брокман, у віці 47 літ, помер на Пенсилвенійській залізничій стації саме, як мав відїхати до Ню Йорку; делеґат з Єгипту, д-р Рамзі, у віці 52 років, помер у сні в своїм готелю.

Вчасі дискусії над проектами Злучених Держав, щоб поширити по цілому світі осяги для добробуту робітництва, виявилися спротиви делеґатів малих країв. Зате англійські делеґати підтримали проект цілою силою. Закиди делеґатів малих країв виказували, що американський плян не є точно визначений, отже може дати нагоду державам його не придержуватися, колиб був ухвалений.

КАМПАНІЯ ЗА ДОПОМОГУ НІҐЕРСЬКИМ УНІВЕРСИТЕТАМ.

НЮ ЙОРК. — На зібранню 150 виховників в готелю Валдорф Асторія почалася краєва кампанія за зібрання півтора міліона долярів на підтримку 27 приватних ніґерських каледжів та університетів у Злучених Державах. Створено спільний комітет Юнайтед Ніґро Каледж Фонд, якого головою є Волтер Ґовинґ, предсідник підприємства Лорд енд Тейлор у Ню Йорку. Кампанія має на ціли допомогу освіти поширити зближення між чорним і білим населенням в Америці. На доказ відсталости чорного населення згадано в промовах факт, що в Мисисипі відкинено 22,000 поборових з армії тому, що вони неграмотні. Між відкиненими було аж 21,000 чорних.

ХОЧУТЬ ЗАЛОЖИТИ СЛОВЯНСЬКИЙ ЦЕНТР.

НЮ ЙОРК. — Конґресова Бібліотека пляную заложити Словянський Центр, щоб посилити кульнурне зближення між Злученими Державами й Росією. Головно хочуть довести до виміни книжок між обома краями.

Анґльо-Американська згода для експльоатації світової нафти

ВАШИНГТОН. — Нафтова конференція яка тривала від 18. квітня між делеґатами брітійськими й американськими, покінчилася повним порозумінням щодо експльоатації нафти в цілому світі. Кажуть, що Америка скасувала свій плян повести нафтові проводи в краях Близького Сходу. Зате конференція поручає способи для однакової нагоди для обох держав при експльоатації нафтових джерел у всіх краях. Має бути створена тимчасова комісія для студій експльоатації в поодиноких краях. Поручення конференції подано до відома Военному Промисловому Інститутови, специяльній сенатській комісії для справ нафтових і секретареви стейту Корделови Голови.

КРИТИКУЮТЬ ПОЇЗДКУ ОРЛЕМАНЬСКОГО ДО МОСКВИ

ВАШИНГТОН. — З нагоди дня польської конституції Третього Травня висловили свої погляди різні промовці про відношення до Советів. Сенатор Бортон Гвілер з Монтани заявив, що захоплення Советами в Америці є короткотривале і воно зміниться, як лише Москва посягне по панування над Польщею, Фінляндією й Балтійськими державами. В тім самім напрямку промовляли сенатори Тефт і Шипстед. В палаті репрезентантів конґресменка Клейр Бут Люсі з Конектикат докоряла своїм товаришам за те, що „вони клепали по плечах Польщу", замісць шукати полагодження польсько-советського граничного спору, а ця полагода булаб „відповіддю на мир, коли теперішна війна буде виграна". Конґресмен Гемилтон Фиш заявився за віддання Польщі дотеперішних границь і ґарантії, що її не розберуть.

В ґазеті „Спрінґфілд Нюз" в стейті Масачусетс подана була новинка, що стейтовий департамент повідомив католицьку владу про це, що видає пашпорт о. Орлеманьскому на виїзд до Советів. На запит у стейтовім департаменті, чи це правда, відповіджено, що ніхто не порозумівся про те з католицькими єпископами. Монсіньор Реді з Бюра Краєвої Добродійної Конференції теж заявив, що нікого з католицьких ієрархів не радилися перед виїздом Орлеманьского.

З Дітройту звідомляють, що тамошній архієпископ Едвард Муні у своїй промові осудив німецький терор над поляками і висловив надію, що й Росії не вдасться настановити свій наказний уряд в Польщі.

В Ню Йорку промовляв на польськім зібранню представник польської підземної акції Ян Карскі. Він заявив, що німці депортували одну третину польского населення, а вимордували 5 міліонів, між ними 3 міліони жидів.

Німці втратили вже всяку надію, щоб Аліянти схотіли переговорювати з ними про мир

ЛОНДОН. — Нема вже тепер ніяких поголосок знікуди, навіть з німецьких джерел, щоби була можливість якоїсь злагоди між Обєднаними Державами і Німеччиною, заки зачнеться аліянтська інвазія Европи. Є отже тільки: безумовна здача націстівської Німеччини. Що втрачена тепер усяка можливість дійти до замирення шляхом переговорів, про це вже подає сама німецька пропаґанда через радіо. Каже, що німецький нарід приймає цю вістку „з смутком", та що тепер останнє слово скаже — зброя. Інші джерела ще заповідають, що як зачнеться інвазія Аліянтів, то відіграє велику ролю в боротьбі з націстами підпілля, що є розгалужене у всіх краях, що опинились під німцями.

ТЕЖ І СОВЕТИ ЗАЦІКАВЛЕНІ ПАЛЕСТИНОЮ

КАЇРО (Єгипет). — Совети задумують отворити в Єрусалимі свій консулят. У звязку з тим перебуває тепер в Палестині Раґман Султанов, другий секретар советського посольства в Каїро. До цеї новинки додають, що в Палестині є поважне число втікачів спід Советів, що є проти-советського наставлення. Те число мало останніми часами ще збільшитись.

ВАТИКАН НЕ ВИЗНАЄ НОВОГО ФАШИСТІВСЬКОГО УРЯДУ

БЕРН, (Швайцарія). — Подають як певне, що Ватикан відмовився визнати дипльоматично новий фашистівський уряд, що підлягає Мусолініеви, це вважають ударом в „Вісь".

АМЕРИКАНЦІ РОЗСЛІДЖУЮТЬ БАГАТСТВА ЕТІОПІЇ

КАЇРО. — До Аддис Абаби, столиці Етіопії, прибула американська технична місія, яка остане там шість місяців, щоб розслідити природні багатства краю та вказати способи, як їх найкраще зужити. Місія має урядовий харктер.

БУДУТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ ДЕЗЕРЦІЇ З ПОЛЬСЬКОГО ВІЙСЬКА

ЛОНДОН. — Польська Народна Рада рішила назначити комісію з 6 членів для розсліду останніх дезерцій з польської армії тих вояків, що є жидівської, української та білоруської національности. Комісія матиме в складі двох жидів, що є членами Народної Ради, та ще чотирьох членів, ща походять з чотирьох найбільших польських політичних партій. Комісія зажадала всіх актів, що є звязані з справою згаданих дезерцій. Д-р Е. Есцерер, жид-соціяліст, що є ченом Польської Народної Ради, закликає жидів оставати в польській армії.

РІШИЛИ ПІТИ З БАТЬКОМ.—Бачимо на образку фармера Елвуда Гвітлія не як фармера, але як американського вояка. Як він покинув свою фарму в Гейзон в Аризоні й пішов у ряди Дядька Сема до Кемп Колер в Каліфорнії, то ціла його родина, жінка і діти, що їх бачимо на образку, почулася такими самітними, що рішили піти за батьком.

НІМЕЧЧИНА НЕ МОЖЕ РАХУВАТИ НА СВОЇ ЗАЛІЗНИЦІ В ЧАСІ ІНВАЗІЇ

ЛОНДОН. — Від часу, як зачалася інвазійна повітряна офензива Аліянтів на краї, що є під націстівською контролею. можна було читати день за днем, що тут чи там бомбардовано залізничі шляхи та стації, що є залізничими вузлами. Тепер британське міністерство економічної війни подає висліди цеї повітряної офензиви. А вони такі, що всі залізничі шляхи, навіть найменші, що істнують вздовж побережа, від Голяндії аж до Біскайського заливу, є поторощені, або переривані. Нема нині на цій території, каже міністерство, такого місця, де німці моглиб мати до розпорядимости правильну залізничу комунікацію. Очевидно, що таке буде тривати вже до самого дня інвазії Европи. А це означає, що німці мусять полягати на автомобілеву комунікацію, яку одначе легко бомбардувати. У всякому разі залізнича сіть, так широко німцями розбудована, їм на ніщо не придасться.

САБОТАЖІ ЗРОСЛИ НА 1,000%.

Ще одно треба занотувати, коли іде про інвазію Аліянтів. Дуже зросли в окупованих німцями краях саботажі, а в Франції, що в данному моменті є найважніше, зросли вони від часу повітряної офензиви на 1,000%. Саботажники нищать теж комунікаційні получення. Ось тому націстівська влада мусить держати в Франції до 50,000 своїх залізничників, щоби мати на кожного залізничника-француза одного німця.

СИЛА БОМБАРДОВАНЬ.

Ніхто не може обрахувати, яку нанесли Аліянти шкоду своїми бомбардованнями. Це пізнати хочби з такого прикладу, що як одного разу аліянтські летуни скинули бомби на два поїзди, наповнені німецькими вояками, то серед диму не могли добачити, що сталося, а потім виявилось, що наслідком цього бомбардовання згинуло понад 1,000 німецьких вояків, що були в тих двох поїздах.

ЯПОНІЯ ПЕРЕД НОВИМИ УДАРАМИ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Це, що тепер доходить до нас про бої на Пацифіку, є тільки „увертурою" до того драматичного періоду, який незабаром наступить, а який буде доходити до самого серця Японії. Таке заповідають ті, що керують воєнними справами.

МАЮТЬ 69 ДИВІЗІЙ ПРОТИ ІНВАЗІЇ АЛІЯНТІВ.

ЛОНДОН. — Яку воєнну силу представляють собою німці на заході, себто там, звідки сподіваються аліянтської інвазії Европи? На це питання мусять знайти відповідь аліянтські воєнні керманичі, що є зрозуміле. Отже обраховують, що німці мають на заході 69 дивізій, або 760,000 вояків, рахуючи 11,-000 вояків на одну дивізію. Знов відомости з Стокгольму подають, що там нараховують 1,100,000 німецьких вояків вздовж західного побережа, а 1,750,-000 на російсько-німецькому фронті.

ЗНИЩИЛИ НІМЕЦЬКІ ДОКУМЕНТИ.

ЛОНДОН. — Довго приготовлялись британські летуни до бомбардування одного будинку в місті Газі, в Нідерляндах, де мали находитись важні для німців документи. Але як вилетіли, щоб діпняти цілu, то вдарили точнісенько в згаданий дім і здемолювали його цілковито з тисячами документів. До цього нападу йшла підготовка з найліпшими летунами і в найбільшій тайні. В Англії вибудовано модель цього будинку, щоб летуни його добре запамятали і навчились, як і звідки бомбардувати.

БОМБАРДУЮТЬ ЛЬВІВ І САМБІР.

ЛОНДОН. — Вже 12 днів нема в советських воєнних звідомленнях нічого особливого. Таке подають з Лондону. Але з тим, що Львів був знов двічи бомбардований, а теж бомбардовано залізничі получення в Самборі. В московських звідомленнях згадується ще про поменші бої під Станиславовом і біля Тирасполю, та над долішним Дністром.

СМЕРТЬ І КВІТИ.

З ПЯТОЮ АРМІЄЮ В ІТАЛІЇ. — На італійському фронті теж якби без змін. Аліянти нічого не тратять, але й нічого не зискали. Вояки, пише один з кореспондентів, попали неначе в мелянхолію. Бо так є, що прийшла по дощах і холоді чудова весна і всюди повно квітів. Але й так є, що з кожного закутка жде — смерть.

ЗАЛЯЛИ ВОДАМИ ПОНТІЙСЬКІ БОЛОТА.

НЕАПОЛЬ (Італія). — В часах Мусолінія багато писалося про славні Понтійські болота, які перемінено великим коштом і трудом на плодючу землю. Тепер німецька команда вжила водні резервуари на те, щоб спустити воду і наводнити частину Понтійських болот, щоб таким чином відмежувати себе від американських частин.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

За оголошення редакція не відповідае.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Зліквідувати „епізод"

Сенатор Албін В. Барклі, провідник сенатської більшости, назвав те, що сталося і діється з перебранням урядом при помочі війська відомого в цілому краю шікаґовського підприємства Монтґомері Ворд — епізодом. Думаємо, що він ужив добре підібраного слова, хоч добре розумів, що в конфлікті між урядом і підприємством входять в рахубу такі важні проблєми, що є для кожного американця життевими.

Згаданий конфлікт розгорівся в пресі, в конгресі, чи через радіо, до тої міри, яка ніяк не підходить до того часу, в якому живемо, коли то кожної хвилини треба надіятися ґігантичного бою, спричиненого аліянтською інвазією Европи і намаганням розторощити Гітлера і націзм. Розписуватись у такому моменті про диктатуру в Америці, про ґестапівські методи, про нарушення конституції, про знехтування „Бил оф Райтс" і т. п., цілком певно не підносить бойового духа наших вояків на фронті, ні не загріває цивільне населення до дальших жертв і посвяти. Бож так є, що не всі здають собі справу з того, що справа з Монтґомері Ворд є в першу чергу розрахунком з „Ню Діл", себто з адміністрацією, яку противна партія готується при виборах повалити і замісць неї поставити свою. Тому саме, якби випадок з Монтґомері Ворд не був стався в році президіяльних виборів, то цілком певно не був би набрав такої гостроти, як це є тепер. А і не булоб дійшло тут до урядового перебрання при помочі війська, якби це не була війна, підчас якої ось такі речі не є нічим надзвичайним, так само як нічим надзвичайним є і спори між робітничими юніями і підприємствами, чи навпаки, як це є в даному випадку.

Нам здається, що на справу з Монтґомері Ворд треба глядіти в такий спосіб, що заряд підприємства повинен був рішуче піддатись урядовим зарядженням і не ставити опору в перебиранню урядом підприємства. Очевидно, шукаючи рівночасно способів, як законним способом змінити отсе зарядження, якщо воно на думку підприємців не є згідне з конституцією і законами держави та переходить збільшені повновласти президента держави, дані йому конґресом на час війни. Думаємо, що урядовим зарядженням мусять повинуватись усі горожани, усі підприємства, як теж і всі робітничі юнії, бож як інакше може бути.

З другого боку, щоб не думати і як не критикувати адміністрацію за те, що має в подібних спорах одну мірку для юній, а другу для підприємців, а так дехто робить, то треба стати таки на тому, щоб тепер вогню надто не роздмухувати і вважати це все за „епізод", який треба якнайскорше зліквідувати, щоб можна було всю нашу увагу звернути куди інде, в сторону іншої ліквідації, а то ліквідації Гітлера.

Памятати за себе та інших покривджених

На іншому місці друкуємо статтю про „Жида як вояка", яку нам надіслали в українськім перекладі товариство, що істнує під назвою "The National Conference of Christians and Jews, Inc.". Про що в статті іде, пізнає кожний, що її прочитає. Отже над тим не будемо застановлятись. Зате є важним те, чому її написано, а ще важніше, чому перекладено на різні мови та розіслано різним чужомовним газетам.

Відповісти на те „чому", не так тяжко. Видно, що заходить конечна потреба ось таке вияснювати, а це означає, що десь істнує, чи є поширюване інше переконання про жидів. До чого знов треба додати, що коли такі речі є можливі в відношенню до жидів, то, як знаємо з практики, вони можуть дуже легко бути перекинені й на кого іншого, а навіть і на многі інші національні групи. І не тільки у військововоенному значінню, але й у всякому іншому. Іншими словами може легко зачатись національна, расова, релігійна, чи яка інша дискримінація, яка є зародком ось того лиха, що його натворив націзм. Ось тому і антисемітизм, звідки він не виходив би і з яких мотивів не поставав би, є таким небезпечним не тільки для жидів, але й для усіх людей, для цілого суспільного організму. І тому з тим лихом треба боротись не тільки жидам, але й нам та всім здорово думаючим людям.

При тій нагоді хотілиб ми однак порушити ще одну таку справу, яка дуже важна, коли брати під увагу українсько-жидівські відносини. Так є, що жиди мають назагал величезну силу. І в Америці й всюди в світі. Вони мають велику змогу впливати через своїх людей як у пресі, так і через радіо, на публичну опінію. Вони можуть легко одному народови допомагати, а другому, навіть нехотячи, шкодити. Можуть одну ідею легко підперти, а другу приглушити. Наприклад: Вони можуть з різних мотивів збувати мовчанкою таке, що в Советах згинуло з голоду в одному році кілька мілїонів українських людей з політичної пімсти чи кари, а можуть про це згадувати. Або: Вони можуть представляти (як це було в дописах до лондонської преси) український бойкот тютюну і алькоголю під Польщею як „антисемітизм", маючи на увазі жидів-коршмарів по селах, хоч моглиб представляти це, як і дійсно було, як боротьбу українського села з нуждою і з польською владою, що нищить село податками та іншими драчами, та не допускає української школи, наставляє польських війтів і т. п.

Іншими словами: жиди, що краще інших знають, чим є насильство і гнет, моглиб теж і краще інших відчути терпіння українського народу і його змагання до визволення і свободи. Так принаймні думають українці. Та дійсність є така, що є мало жидів, щоб визнавались в справжніх змаганнях українського народу, а ще менше таких, що ставалиб в обороні тих змагань. Маємо в Америці „польських" жидів з українських земель, що стоять при політиці польського уряду, щоб ті землі належали до Польщі. І маємо „русских" жидів, що походять з України, а були і є за Росію, а проти справді вільної України.

Сотками літ жили жиди з українським народом, а як терпіли, то не від української влади, а через ту, через яку терпів теж і український нарід, а проте так тяжко їм дійти до того заключення, що таки вже пора, щоб перестати допомагати ґнобителям, а дати помічну руку ґнобленим, таким самим ґнобленим, як і вони.

Антисемітизм це головно зброя тих, що при силі. Це вони вживають цього засобу для своїх поганих цілей, щоб відвертати таким чином увагу загалу від своїх злочинів, так, як це робив царат з погромами в Україні. І як це робить большевицька пропаґанда з аґітацією проти українських самостійницьких змагань, зараховуючи до погромщиків таку чесну особу як соціяліста — Симона Петлюру.

Але чи таке має далї продовжатись?

Так є, що в українській пресі поміщується доволі багато про жидів та жидівський рух. Булоб теж добре, якби теж і жидівські інформативні джерела дбали, щоб через них переходила правда про український нарід і український визвольний рух, а не те, що виходить спід большевицької цензури, чи з бюр польської пропаганди, де тої правди не було й нема. Знов інші помилки походять з таких жидівських інформативних центрів, де пишуть такі, що на жидівсько-українських справах цілковито не визнаються. Але знаємо і таких жидів, що добре знають українські відносини і моглиб своїм знанням жидівської та української психольоґії зробити добру прислугу як одним так другим, а в першу чергу тим, що боряться з анти-українізмом і анти-семітизмом.

„Місія з Москви" на Литві

(На підставі книжки: TIMELESS LITHUANIA, by Owen J. C. Norem, D. D., Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary of the United States to Lithuania. — Amelith Press, Chicago, Ill. 1943).

Нам усім треба нині памятати, що щоб не було, а Гітлер перший. Так, перший у тому розумінню, що він мусить бути так розторощений, щоб і слідує не стало з його варварської науки і з націстівських практик. Про це треба нині в першу чергу думати і до цього в першу чергу змагати. Це є обовязкове.

Та в дальшу чергу не можна замикати очей на інші варварства, про які знаємо з минулого, а які готові знову продовжатись, коли опінія світа буде їх збувати мовчанкою і не буде завчасу ставити їм опору. А іде нам про те, що діялось з народами в Советах у недалекому минулому.

На всякі факти з московсько-большевицького насилля, комуно-большевики мають лише одну відповідь: „Це націстівсько-Гітлерівська пропаґанда". Підо впливом безупинного заперечування московсько-большевицьких насильств та підо впливом московських бюр пропаганди поширяється вірування навіть між „наськими" добродушними людьми, що большевицьке панування на Україні всетаки якось уложиться. Ось тому, вважаємо вказаним подати те, що пише бувший американський посол до Литви про те, як поводились большевики в Литві вчасі і після її окупації. Може свідоцтво американського посла переконає легковірних людей про справжню вартість свободолюбних запевнень московських панів. Книжка „Необмежена часом Литва" переповнена такою масою фактів з большевицької місії безправства, круґтарства, насилля, що в оцій статті ми обмежимося лише до подання їх прикладів. Решту хай читачі самі собі доповідять.

„Москалі представлялися для інших народів Східньої Европи як язва саранчі, що може вернутися час від часу" — починає автор книжки свій 10. розділ під наголовком: „Другий наїзд на Литву в 1940 р.". Дальше пише так: „Важко було литовському урядови відгадати докладну хвилину, коли Росія вдарить поновно. Вона дала Литві багато ґарантій і „святих слів чести" в різних договорах і умовах, торжественно підписаних. „Але події з вересня й жовтня 1939 року наповнили литовських урядовців жахом. Німці віддали їх на поталу Росії в заміну за співділання Росії з німецькими военними плянами. На підставі умови з 10. жовтня Литва мала приняти „Опікунчий гарнізон" з 25,000 російського війська.

Засміявся сердечно Сталін, коли Литва приняла цього Троянського коня. Литовці знали, що ця умова значить: „або... або..." В тому часі вони були заняті даванням захисту польським втікачам. Московський гарнізон вже був приміщений недалеко Вільни й чекав чогось. І трапилося. Двох большевицьких вояків приловила литовська поліція як дезертирів і звернула большевицькому гарнізонови. Москалі обернули кота хвостом: Вони обжалували литовську поліцію, що то вона викрала двох червоних вояків, і знущалася над ними, щоб вимусити від них інформації про відносини в большевицькім гарнізоні. Литва запропонувала большевикам спільну слідчу комісію для цієї справи, Москва отягалася з відповідю.

Щоб приспішити справу, відвідав литовський посол у Москві Сталіна, але дістав поручення закликати литовського премієра Меркіса до Москви. Літаком поїхав Меркіс з ґенералами до Москви, а тут йому Молотов витягнув ще два обвинувачення за колишні литовські договори з Естонією й Латвією. Меркіс порадив литовському міністрови закордонних справ Урбсисови змісця прибути в Москву. Урбсис остався в Москві як очевидний закладник, а Меркіс виїхав на Литву. Дня 14. червня 1940 р. Молотов доручив Урбсисови ультимат з такими домаганнями: 1. Щоб двох урядовців, які зловили большевицьких вояків, зліквідувати; 2. Щоб настановити зовсім новий уряд в Литві, а саме такий, на який Москва згодиться; 3. У Литву має ввійти необмежене число московських вояків.

Не було вибору. Литовський кабінет під проводом президента Сметони відбув довге засідання. Порішено, щоб Сметона тікав заграницю, а на Литві щоб остався новий просоветський уряд під проводом ґенерала Растікіса. Вже 15. червня російські війська ввійшли на Литву серед паради, за ними прибули літаки. На приказ литовського ґенерала Віткавскаса литовські вояки мали трактувати большевицьких вояків як братів, москалі полишили наразі литовських вояків в їхніх касарнях, але за який тиждень казали їм забратися, бо самі потребували тих касарень. Комісарі ввійшли в різні литовські уряди, головно в мі-містерства, большевицьке військо робило нічні виправи й облави на литовців. З міста щезали визначні литовські одиниці один по однім, незабаром вже цілі потяги їхали на Сибір з написом: „Вороги народу", а звідти верталися з написом: „Харчі для голодуючих литовців". Над литовською столицею дістав цілковиту владу вже 18. червня комісар Деканозов, а большевицький посол Поздняков настановив головою литовського уряду Юстина Палецкіса.

Міністра Урбсиса затримали большевики в Москві, а премієра Мерксіса десь сховали, що й ніхто не довідався, що з ним сталося. Власників фабрик і підприємств та самостійних господарств проголосили „ворогами народу", а 25. червня вже впровадили комуністичну партію, яка позамикала литовські ґазети. Дня 28. червня проголосили розвязання литовського сойму і проголосили нові вибори. Вже 7. липня появилася виборча ліста з наказом, що кожен мусить голосувати, а в дні виборів 15. липня не вільно було нікому віддати голосів на ніяких інших кандидатів, лише на урядових. По виборах москалі проголосили, щоб усі чужі консулі опустили Литву, одначе американський консуль остався ще до 30. липня 1940. Ще дня 20. червня переведено нічну „чистку", вивозячи яких 2,000 людей з Литви, а опісля вже гладко докінчували „місію з Москви". Американські й інші чужоземні студенти мусіли виїхати, советські вояки обставили границю ніби на те, щоб ніякий ворог не ввійшов на Литву, а наділі на те, щоб ніхто не міг утічи з Литви.

Литовські вояки ще якийсь час мали право носити зброю, але опісля й їх „освободили", розвязавши литовські формації. Все, що мало якусь вартість підпало під „націоналізацію", цебто під конфіскату, а по крамницях викупили все так, що за убрання треба було платити $255, за взуття $66, а за одно яйце $1 американськими долярами. Переміна політична й суспільна відбулася так швидко, що вже 23. липня 1940 р. американський підсекретар стейту, Сомнер Велес, мусів написати прилюдно такий комунікат:

„Упродовж останніх кількох днів підступна політика, якою політична незалежність і територіяльна недоторканість трьох малих Балтійських републик, Литви, Латвії й Естонії була насильно знищена одним із їх могутніх сусідів, остаточно завершується. „Засади, якими руководиться наш уряд, є загально звісні... Злучені Держави будуть дальше обстоювати ці засади, бо це є переконання населення Злучених Держав".

В столиці Литви, в місті Кавнас, вулицю Лайсвес Алея перезвано на Сталіно Ґатве; це сталося поправно, бо як не стало свободи в Литві, то хай до імени головної вулиці буде привязане імя людини, що знищила цю свободу.

Незабаром владу обняло ОҐПУ, а вже 16. лютого 1941 р. заборонено святкувати незалежність Литви — пише Норем, останній американський посол до незалежної Литви.

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредагував Ол. Луговий).

12)

XIII.

Першим вістуном нещастя було невдоволення турків-сусід за звільнення невільників. Дорікали вони паші, що він неправовірний, бо звільнив джаврів. Як би невільниками були правовірні, то вони вчинок паші навіть наслідували би, а тож невірні. Дарма відпекувався Осман, що від коли світ світом, не був ще муслем невільником у муслема, отже говорення сусід нещире; що невільники християни такіж люди, є між ними, як і між турками, добрі і злі; що колиб так сталося, щоб турок міг бути невільником турка, то й тоді вони їх не звільнялиб, а старалисяб вишукати якийсь уступ у корані, щоб сяктак оправдати невільництво. Сусіди невдоволено заперечували головами і похмуро розходилися. Далі поповзли чутки про невдоволення уряду. Цей у вчинку паші добачував підрив устроїв та могутности турецької імперії. Найшлися духовні, що натягаючи коран, пояснювали начеб не то що коран, але й християнське євангеліє невільництво не забороняє. Підюджена тими духовними юрба зруйнувала дім Османа в Стамбулі й домагалася післати йому шовковий шнур.

Ці вістки привіз старший син паші Ізмаїл з Стамбулу. Він, рятуючись перед злобою розюшеного натовпу, мусів зо столиці втікати. Переховувався кілька днів у касарнях яничарів, які новим духом турецького уряду страшенно були невдоволені, і вони вже допомогли Ізмаїлови непомітно залишити Стамбул.

Заходила та небезпека, що й посілість Османа-паші буде нападена. На всякий випадок робітникам і слугам роздано зброю. У ночі селитьба охоронялася вартовими. Але днем робота на полях продовжувалася. І слуги і робітники прирекли охороняти господарів та їх майно, як самих себе. Та все неспокій і непевність опановувала всіх, не виключаючи родини Османа. Не піддавався загальному почуттю лише він самий. Вірив, як і кожний правовірний муслем, у призначення, тож спокійно розїздив верхи по полях, пильно доглядаючи за збором урожаю.

— Без волі Аллаха — казав він на поради й прохання бути обережним, — нічого злого не станеться мені. Колиж станеться, то значить так Аллахом було мені призначено перед моїм уродженням, і так записано у книзі буття його...

Минали дні без особливих приключок. Десь через два тижні після приїзду Ізмаїла з Стамбулу прийшов до Османа чоловічина. Назвався втікачем з ґалер на Мраморному морі; казав, що блукає наче вовк вже більш тижня, і прибув до Османа-паші, бо його шляхотний вчинок зо своїми невільниками став відомий і на турецьких кораблях. Прохав врешті дозволу підгодуватися й відпочити хоч пару днів у людських умовинах, щоб набратися сил до далекої й небезпечної подорожі в Україну. Плинно говорив по турецьки і по українськи. Приняли його, як доброго, примістили зо слугами разом. Слугам він однак чомусь не подобався, і вони, не змовляючись, стали за ним стежити. Вже другої ночі втікач викрався з дому, обійшов здовж стін саду, пильно вишукуючи догідних місць, деб вилізши на дерево можна було лекше перебратися на стіну. Опісля пішов оглядати вікна і двері палати.

Минув ще день. Пізно ввечері, коли всі вже спали, втікач викрався знов. Переліз стіну саду й зник. Вернувся над світанком, швидко роздягся й захропів.

Наступного вечора кількох слуг ще загодя поховалися коло місця, де втікач перелазив стіну. Інші, разом з робітниками, що кожного вечора приходили на ніч у оселю, непомітно оточили палату, маючи на очах кожне вікно і двері. Сподівалися чогось незвичайного, бо якраз того дня над вечір втікач вибрався у подорож. Певно, він міг свій задум на якийсь час відложити, поки думатимуть у оселі, що він вже десь далеко, але ті, що його на розвіди післали, напевно наглитимуть доконати задумане як скоріше, тим більше, що ніхто в оселі не подав навіть вигляду, щоб втікача підозрівав у нечистих якихось задумах.

І сподівання не завели. Десь по півночи за стіною саду від поля підїхало двох верхівців. Один з сідла знявся на стіну й обережно по дереву спустився на землю в кількох кроках від чатуючих слуг. Другий залишився з кіньми. Міг це бути тільки втікач з садом і будинками обзнайомлений. Злочинець тихенько попрямугав до палати, а кілька слуг за ним. Не спускали його з очей, але і не виявляли себе, щоб приловити на гарячому.

Вікна через духоту були напів відчинені, а це улекшувало злочинцеви намір пробратись в палату. Він підкрався до мужеської половини і вшидко зник там.

Через кілька хвиль в домі піднялася метушня, крики. Слуги кинулися в кімнати. Засвітили світло й побачили, що втікач скручений лежав далі притримуваний двома здоровими слугами. Обіч лежав кинджал, вже винятий з піхви. Швидко засвітили й на жіночій половині, до спочивальні паші зібралася вся родина, оба сини, жінка з дочкою і Катруся, Осман напів-одягнений спокійно курив на отомані. Він ледви уник смерти — на злочинця кинулись слуги тоді, коли він з кинджалом скрадався до постелі паші. Злочинцеви й неможливо було оправдуватись, чи викручуватись — намір був аж надто ясний. Тепер взялися його допитувати. Він однак мовчав, байдужно поглядаючи на всіх і часто поскрипуючи зубами.

(Дальше буде).

ВІД КРАЄВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ХРИСТИЯН І ЖИДІВ У НЮ ЙОРКУ.

Франк Ґервасі.

Жид як вояк

(В скороченню з журналу “Collier”).

Один націстівський літак був збитий над Англійським Каналом, біля Фолкстон. Молодий старшина з Британських Королівських Інжинірів бачив як той німецький літак впав на бурхливі води каналу, яких 300 ярдів від нього. Він бачив як з розбитого літака виринув чоловік і чув його неарійський крик: „Рятуйте!” Молодий старшина кинувся у воду, доплив до націста й врятував його. Пізніше, як цього старшину, лейт. М. Е. Джакоба, вітали з тим, що він, ризикуючи своїм життям, врятував націста, він сказав: „Я не можу дивитися як людина топиться”. Джакоб є жидом.

Також є жидом майор Волтер Лесли Форстер. В листопаді 1942 року він був нагороджений за „відвагу, зручність і витривалість”, як унеможливив японцям захопити і використати великий запас нафти в Бурмі.

Був теж жидом ґенерал-бриґадир Г. Ф. Киш, начальник інжинірів Восьмої Армії. Він двічі дістав нагороду в попередній війні і раз в цій останній. Він був забитий, як особисто наглядав за працею відшукування земних мін, після того, як ґенерал Монтґомери прорвав Лінію Марет маршала Ромеля.

Так само Дейвис Лазарус, 17-літній, наймолодший член Британської Домашньої Ґвардії. Він ішов на службу в Лондоні, коли бомба впала в будинок, біля якого проходив. Він кинувся в розвалини й врятував 4 особи. Коли вернувся по пяту жертву, впала на нього стіна. Був тяжко поранений, але ще дожив до одержання нагороди — „Джордж Медал”. Серед жидів за цеї війни було чимало героїв, так само як і за попередньої війни, як і за всіх війн в далеких, минулих століттях, доки сягає історія. Жид-командо зірвав себе разом з мостом в Фляндрії, щоб націсти не мали можливости відрізати відступаючі частини Британського Першого Корпусу.

Жидівські Батальйони Праці пішли до Франції, озброєні тільки лопатами і рискалями, але ті, що пережили Донкерк, повернулись до Англії в складі найкраще озброєних частин. Вони дістали собі зброю від німців, забиваючи їх наскоро отриманими ґранатами та в рукопашних боях. На початку війни жидів вважали відповідними тільки до праці в Піонірських Батальонах Праці. А згадайте за наших власних, Мейер Левіна та Барни Роса, і те, чим вони відзначилися на Південному Тихому Океані. Радіотехник Дейвид Ґудман дістав один зі своїх двох дубових листків до Срібної Зірки за те, що допоміг ґенералови МекАртурови вибратися з Кореґідору. Ґудман був проголошений останнім з тих, що пропали без вісти. Жиди також дають жертви, майже від непамятних часів, во всякому разі, напевно з часів, коли Мойсей вів нобідно єгиптян проти етіопців.

Є великий відсоток жидів у Чехословацькій Армії та серед чеських повстанців. Коли „Вільна Франція” почала вербувати вояків на Середньому Сході, найбільший відгук був від французьких жидів. Великий відсоток старшин Польської Армії складають жиди. Ґенерал Андерс, командуючий тою армією, признає, що є їх поверх сотки. Великий відсоток добровольців жидів в Південній Африці викликав признання з боку премієра Смуца, а повна підтримка воєнних зусиль в Британській Імперії з боку британських жидів спонукала Винстон Чорчила сказати: „Вони виконують прекрасну службу”.

В арміях Злучених Держав і інших членів Обєднаних Держав є біля одного міліона жидів. Що спонукало їх записуватися добровольцями у великому числі, наприклад в Злучених Державах ще задовго до Перл Гарбор? Патріотизм? Расова гордість? Високо розвинуте почуття справедливости? Все це частинно грало свою ролю у воєнних зусиллях жидів, як рівнож глибоке почуття ненависти до їх переслідувателів-націстів та — надія на визволення.

Так, жиди бються також. Бються вони в арміях Обєднаних Держав. Бються в повстанських відділах в окупованих, підбитих країнах. Бються вони під прапорами принявших їх країн, або зовсім без прапорів.

І все-ж таки ви чуєте як союзні вояки, деякі старшини високих ранґ, говорять з приниженням про жидів-вояків. Не на фронті, звичайно, але в різних базах, в районах, де не відчувається безпосередній вплив бою. Бій викликає почуття братерства, приязни, терпимости та фізичної і духової єдности, розпорошує гордість, упередження, любов, ненависть, амбітність та себелюбство. В бою якось виживає все, що є кращого в людині, не зважаючи на кров, на насильну смерть. Це мій досвід, це досвід багатьох духовників, з якими я говорив. Атеїсти виходять з бою богобоязливими, хвастуни — покірними, ненавистники жидів повертаються присоромленими, може тому, що ті, які вмирали коло них, були жиди, може тому, що перед лицем смерти люди пізнають правдивість слів: „Створений рівним”.

Загально принято, що 10 відсотків всього населення є придатним до воєнної служби. Беручи під увагу це відношення, приходимо до цікавих висновків, скільки жидів бється в рядах демократичних армій. Ще більш цікаво, як відбилась арійська ворожнеча до жидів на воєнній машинерії націстів. Заки Гітлер розпочав свою програму, було коло 15,500,000 жидів в світі. Ця маса має в собі 1,550,000 боєздатних одиниць. В часі найбільшого панування націстів в Европі, було коло 8,000,000 жидів в Польщі, Румунії, Чехословаччині, Австрії, Бельгії, Мадярщині, Німеччині, Франції, Голяндії, Данії та в окупованій Росії. Таким чином, Гітлер міг би зібрати яких 800,000 мужчин поміж жидами для своєї армії, а можливо навіть більше, можливо таку кількість, що була би вистарчаючою для виграння війни тоді, коли перемога була ніби дуже близькою — на весні та в літі 1942 року.

Націстичний анти-семітизм, холоднокровно плянована політика, розрахована на те, аби поширити націоналізм в середині країн та створити політичні і економічні трудноші в демократичних країнах, які приняли втікачів, — потерпів невдачу. В чисто військовому розумінні, арійські „вищі люди” позбавили себе значних засобів гарматного мяса та запевнили, перше: повну підтримку демократії жидами, друге: спротив і боротьбу з боку жидів в окупованих країнах.

Коли німці захопили Югославію, перед 68,000 жидами тої країни стояв вибір: або зареєструватися як жиди і бути відправленими до концентраційних таборів, або тікати в гори і продовжувати боротьбу як партизани. Що жиди загально рішли боротися, можна бачити з того факту, що шість тисяч їх бється проти німців в повстанських частинах Тіта, серед них значне число жінок. Чимало жидів є партизанськими старшинами з високим становищем. Комунікаційна система у Тіта, включаючи сильну радіо-стацію, яка була найважнішим посередником для ознайомлення світу з його силою та широкою популярністю його руху, була встановлена жидівським хлопцем, який спустився парашутом в Югославії разом з відповідним знаряддям.

Подібна історія була в Греції. Тут німці рішучо взялися після Польщі за винищення жидів. Але вони зустріли відважний спротив не тільки серед самих жидів, але також серед грецького населення.

Проте найкраще зорґанізований підпольний рух і боротьба істнує в Польщі. Я бачив листи від деяких провідників тамошнього жидівського підпілля. Вони оповідають про відвагу і страхіття, зраду і успіхи, яким нема рівних в історії, поневоленого цією війною народу. В одному листі, що його писала жидівська „Жанна Д'Арк”, говориться: „Впродовж двох років ми все мріяли, що зможемо сказати вам про наше життя і боротьбу. За останніх півтора років ми розбудували широку систему для вишколу молоді (для партизанської боротьби). Звичайно, молодечий рух є тепер сильнішим ніж за нормальних часів.

„З орґанізацією ґетто почалося систематичне винищування жидів. Біля 80,000 було вимордовано отруйним ґазом. В Лодзі зібрано 40,000 і вони там тепер вимирають від голоду і сухіт. Найсвітлішою сторінкою в нашій боротьбі з націстичним звірем є Варшава. Тут ми зорґанізували оборонний рух в самому ґетто і мали декілька справжніх боїв. Нажаль, на наш великий жаль, тільки мале число ворогів, біля 800, було забито. В наслідок того, звичайно, винищено цілі жидівське населення. Ґетто зметено. В нього ввійшли тенки та панцирні авта, які відкрили стрілянину з кулеметів і легких гармат. Провідники Каплан, Перлстейн, Іннович та Брода є серед мертвих”.

Майже всі листи, які я бачив, говорять з захопленням про те, як жиди спромоглись втримати живим сіоністичний рух в окупованих країнах і тим досягли подвійних наслідків, поширюючи боротьбу проти націстів та підготовляючи мужчин, жінок і дітей для життя на колективних фармах в Обітованій Землі. Сіонізм є головною, підбадьоруючою, духовою силою, що тримає жидів у боротьбі. Теж ті, що не годяться з твердим націоналізмом сіонізму, визнають його силу. Коли кандидати для кооператив є досить добре вишколені в хліборобстві, ремісництві та в еврейській мові, підпілля відправляє їх до Палестини. Там вони відбувають більше вишколу та чекають на приділення землі для оселення. Трудноші, які вони мають переборoти, заки усядуться, надто чисельні, щоб про них тут говорити, ті трудноші не є тільки перешкоди в переїзді, підроблені документи, віза та дозвіл візду у саму Палестину.

Витревалість, виявлена жидами в постійній боротьбі зі своїми переслідувачами в Европі та в підтримці сіоністичного руху, може дорівнятися тільки рішучости та самопожертві при творенні фарм і міст в пустелі. Творення кооперативних чи громадських поселень вимагає певного піонірського духу, який будував Америку з західних пущ. Але методи вживаються наукові. Коли піонір дістанеться до свого нового дому, він є вповні підготовлений бути корисним громадянином, що сам собі дасть раду. Може він був канцелярійним робітником. Тепер він фармер, займається молочарством, птахівництвом, є аґрономом-хеміком. В мирному часі біля 200,000 жидів, з яких більшість ніколи не працювала фізично, відбували вишкіл в школах в Англії, в Америці та в континентальній Европі, підготовляючися для поселення в Палестині.

Тут жиди пропонують певну зброю, яку ті, що будуть творити мир, можуть використати перебудовуючи Европу і даючи народам нову ціль життя. Жиди в Палестині показали, що сили націоналізму можуть бути обернені для добра націй, а не на війни.

Штукована історія.

Батько працює ввесь день у фабриці. Вечером вертається домів, на зустріч йому виходить троє його дітей. Врадуваний батько запитує: „А що ви зробили діточки сьогодні?”

Відповідає Юлечка: „Я помила начиння!” — Додає Ганя, молодша: „А я повтирала за Юлечкою”. — Не може замовчати й малий Осип і перехвалюється: „А я за ними позбирав всі черепки.”

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

МОЖЕ НАВЧИМОСЯ ЇСТИ ПРИ НАГОДІ ВІЙНИ

Американські діти так навчені до солодощів та до інших приманчивих харчів, що ніщо не може їх спонукати змінити їх їжу. Ні безупинне псуття зубів, ні жолудкові недомагання, ні повикривлювані ноги чи інші члени тіла. А батьки-родичі так привикли до діточої примховатости, що просто не всилі спонукати своїх дітей до правильних харчів. Знеможені безупинним опором дітей, здаються „на Божу волю” та дозволяють своїм найдорожчим калічіти та хирлявіти серед величезного добору та можливости найліпшого віджвлювання в світі.

Колиб з теперішньої війни не вийшла ніяка інша користь як ця, що мами приневолять дітей їсти невибагливі, а зате здорові страви, то війна оплатиться Америці. А це можливе, бо вже само пайкування та безупинні зазиви до плекання городів перемоги мусять принести зміни і то не хвилеві, а постійні. Раз привикне людина до чогось, приноровиться до цього на будуче.

Розшуки й досліди харчових інститутів виказують, що по крамницях слідно деякі важні переміни в купуванню харчових продуктів. Слідно менший попит за мясом на „стейки”, бо таке мясо вимагає високих пайків.

Популярні харчові продукти.

Зате слідно попит на так харчі: Вироби зо збіжжя („сіріялс”-„цереалія”) на снідання і то в великих кількостях; хліби, паї, тісточка („кейки”) та навіть готові мішанини до розчинання; скоро захолоджені харчі. Типовий приклад на це є так званий „порк енд бінз”, тобто фасоля з солониною. Домагання на свіжі шкляні коробки цього харчу тепер таке велике, що купці не вірять, щоб по війні публика наново вернулася до консервованих бляшанок. Дальше: — різного роду вживки („спайсес”) діпняли у продажу суми $60,000,000. Теж у великім попиті тепер кава в ліпшій якости; крім цього марґарина й майонез, а це вказує на вислід пайкування масла. Новістю є відводнені харчі („ді-гайдрейтед фудс”), головно препарати на різні зупи. Старі купці твердять, що після війни ці продукти вже постійно останутъ на ринку і будуть творити сильну конкуренцію презервованим родам зупи („кенованої” зупи). А щойно появляються інші роди відводнених харчів, яких ужиток ще не випробований.

Меншає попит на інші продукти.

З різних причин зменшився попит на такі консумційні предмети: Мука і все, що йде з мучними виробами, як от порошок до печення дома; сир в найрізнороднїших видах тому, що на нього треба високих пайкових значків; дешеві роди кави — вони стратили попит з тих часів, коли кава була пайкована; гречаники-паланички та „вафлі”, а властиво різні мучні мішанини на такі паланички, тому, що до них треба багато масла, а масло має високі пайкові вимоги; навіть желятина, з котрої роблять різні дешеві потрави на десерт. Купці догадуються, що хазяйки не купують желятини тому, що до неї треба сметанки, а її не так легко дістати. Крім цього до цих виробів треба багато цукру, а це теж пайкований продукт.

Зате інтересний є попит за печивом з пекарень, на місце донедавного домашного печива. Домашне печиво вимагало багато вживків, цукру, молока, сметани. Отже паї й колачі тепер неоплатяться печи дома і пекарі думають, що їм вдасться й після війни затримати свій посилений бизнес.

Одначе домашні хазяйки, що не пішли до воєнної роботи, починають тепер придумувати різні куховарські штуки, щоб використати такі продукти, які є на ринку. А це виробляє в них інстинкт до ощадности і до здоровля. Ситні харчі промовляють не лише до кишені, але теж і до ощадности часу. Тому, що вживки („спайсес”) не потребують пайкування, хазяйки використовують їх на принаду до простих страв. Отже мексиканське ореґано, так званий куминс, або стародавній, ще стариним грекам знаний шафран, переховується тепер постійно в спижарнях господинь. Таксамо найдете тепер порошок чілі, сіль із селері, цибуляну сіль, червоний перець або кайен. Феноменальний попит за цереаліями приписують недостачі масла чи там високим пайкам на масло.

Неоплатні харчові вироби.

Молочарні і продуценти масла та сира почуваються ніяково. Люди привикають до марґарини, до різних овочевих презерв і масло поволи тратить свою загальну вжиточність. Тесаме було після першої війни. Аж 7 літ часу треба було, щоб масло відзискало свій попит. Тесаме може статися зі сиром, але розумні хазяйки будуть використовувати цю нагоду, щоб вводити сир як потрібний харч для своїх дітей.

Це менше більше дотеперішні досвіди з харчами. Загалом слідно, що населення може приноровитися до потреб дня чи часу і купує те, що є на ринку. Колиб війна потривала довше, то зайдуть ще непередбачені зміни. Навіть і по закінченню війни, коли світова політика піде в такому напрямку, як тепер закроєна, харчі будуть пайковані довший час. Це приневолить населення Америки використувати все, що лише буде пригоже на харчування, а з тим прийде й освідомлювання про вартість харчів для здоровля, для добуття сили і для домашної економії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилейне Свято Братства Св. Володимира, від. 130 У. Н. С.

В суботу, 29. квітня святкував свій 40-літний ювилей істнування 130-тий відділ У. Н. Союзу, яким є Братство Св. Володимира в Ню Йорку. Свято складалося з двох частин— [illegible] з святочного концерту та товариської забави. Святочний концерт відбувся вечером в парохіяльній гали при шестій вулиці при співучасти двох хорів церкви Св. Юрія, мішаного та жіночого, як і запрошених бесідників.

Виступи хорів під проводом диригента гром. Онуфрика були вповні вдачні та дали черговий доказ, що хор церкви Св. Юрія нині таки найкращий постійний хор Ню Йорку. Свято відкрив коротким словом довголітний вже і теперішний голова гром. П. Стахів. Навязуючи до часів основання братства зперед 40 літ просив повстанням з місць вшанувати тих, що відійшли від нас за той час чотирьох десяток літ.

Як представник Головного Уряду У. Н. Союзу та від Свободи промовляв д-р Л. Мишуга. За вихідну точку своєї промови взяв ті слова гимну У. Н. Союзу, в яких говориться, що „Союз, як сонце, з темноти нас вивів". Виказував, яку величанську орґанізаційну працю для українсько-американської еміґрації виконав У. Н. Союз та які успіхи осягнув донині, та що сотки ось таких братств як Св. Володимира є живим доказом цеї праці У. Н. Союзу.

Член братства Св. Володимира проф. Микола Чубатий підкреслив ідейні та самодопомогові цілі першого брацького статута, які так дуже подібні до статутів наших старих братств Західної України. Одні та другі братства були здоровими клітинами орґанізованого громадського життя українців.

Третий з черги забрав слово парох церкви Св. Юрія о. М. Марків ЧСВВ та зі щирого серця передав членам братства побажання дальшого розвою.

Всі бесідники підкреслювали потребу стягати до братства молодь, бо тільки на молодім елєменті буде можна оперти дальший розвій таких братств як Св. Володимира.

Секретар фінансовий братства, гром. М. Коваль, дав поучаючий звіт про стан фінансів братства за 40 літ його істнування. Приходи братства виносили за той час $162,862.-73, розходи $154,725.40. Маєток братства нині виносить $8,137.24, з того третина в военних бондах.

Свято розпочалося відспіванням американського гимну та гимну У. Н. Союзу, а закінчилося українським гимном „Ще не вмерла Україна".

На концерті можна було бачити представників кількох більших союзових братніх відділів, як 361 відділу (Тов. Дністер), 204 відділу, та інших.

Після святочного концерту відбулася товариська забава, що стягнула сотки членів та прихильників братства Св. Володимира, заслуженого в орґанізації нюйорських українців.

Присутний.

Проблєма ґрипи

Хоч число хорих і померших на пошесть ґрипи в останніх роках значно зменшилося у порівнанні з величезними епідеміями ґрипи, що незвичайно важко потрясли цілим світом у роках 1889/90 та 1918/19, всетаки майже кожний рік виказує нам все ще посилення ґрипи, а в деяких країнах навіть важчі або й лекші епідемії. Хоч перебіг епідемій, які виступили вже після згаданих величезних пошестей, значно лекший, їх поява не така вже нечайна і бракує їм стихійної сили нежданого вибуху, то всетаки процес поширення ґрипи однаковий, не зважаючи на значні різниці щодо ступня небезпеки недуги. Бачимо, що після дуже важких вибухів пошести ґрипа виступає впродовж більшої кількости років в однорічних відступах, аж дійде до стадії, в якій вона звязана тільки з погодою та порою року так само, як інші недуги горішніх віддихових доріг.

Причини цього дуже характеристичного хвилястого руру у появі ґрипи слід шукати не так у прикметах її спричинника, як радше у зміні відпорної сили у тілі народу. Внаслідок важних вибухів пошестей ґрипи тіло народу перехоровується, оставші при житті набувають більшої або меншої відпорної сили. Щойно коли ця набута відпорна сила з часом зовсім зникне, заразень, якого у міжчасі не вдалося зовсім знищити, може почати наново свою діяльність. Отже строго пристосований до людини заразень ґрипи має сам вплив на характер образу пошести таким робом, що внаслідок поширення ґрипи різні краї і части світа може прийти до частинної та обмеженої іммунізації оставших при житті людей. Щойно після утрати або й ослаблення цієї охоронної сили заразень може стати знову аґресивним. Тому вибуховий початок кожної епідемії ґрипи є нічим іншим, як тільки незвичайно швидко по собі слідуючим атакуванням людей. Про правильність цього погляду свідчить факт, що швидке поширення епідемії між народами та державами, а навіть на цілім світі, уможливив щойно незвичайний зріст населення. Ґрипа ніколи не поширювалася скорше, ніж комунікаційні засоби даної епохи. Области з убогою комунікацією виказують повільніше поширення, краї з густою комунікаційною сіткою швидше поширення ґрипи. Положені здалека від комунікації села, острови та монастирі були вільні від пошести так довго, як довго були відтяті від комунікації, нпр. підчас зимових місяців внаслідок ледів та снігових завій.

Не зважаючи на всі протилежні старання, більшість арґументів промовляє за бацилем інфлюенци, як за спричинником ґрипи. Можливе, що досліди майбутніх років докажуть, що ця палочковата бактерія є лише товаришкою досі невідомого заразня, якого назвемо тоді одиноким спричинником ґрипи, або який може в злуці з бацилем інфлюенци є причиною цієї недуги. На всякий випадок є певною річю, що бациль інфлюенци може грати ролю грізного та самостійного спричинника недуги та що багато арґументів промовляє ще нині за ним, як за спричинником. — На особливу увагу заслугує його часта поява у здорових людей і то у вільних від ґрипи часах. У дуже великих кількостях можна його стрінути тоді у горішніх віддихових дорогах молодих людей та підчас хронічних запальних процесів віддихових доріг старших осіб. Ці носії бацилів інфлюенци відіграють з певністю злочасну ролю як джерела інфекції і то не тільки при появі поодиноких випадків захворіння, але також і при появі більшої кількости випадків. При відповідній приємливости широких кругів населення може повстати з поодиноких випадків шляхом повільного, часто незамітного зросту поодиноких огнищ при постійнім їх збільшуванні образ епідемії.

Лікарська наука не змогла досі найти ліку, що обіцював би дійсний успіх. Запобігти цій недузі може все ще таки тільки кожна людина зокрема, що повинна берегтися простуди, охолодження та перемочення, вживаючи відповідного одягу та гартуючись. Дуже важну ролю грає тут передовсім поведінка легко хворих людей, які можуть охоронити своє оточення правильною „гіґієною кашлю", а заховуючись невідповідно та нездисципліновано стають найбільше небезпечним джерелом заразы для своїх ближніх у родиннім домі, на місці праці та у комунікаційних засобах (залізниця, трамвай, автобус).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКЕС-БАРРЕ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 7. травня, в гали парохіяльній, зараз по Сл. Божій. Приявність всіх членів конечна, бо є ва[ж]ні справи до полагодження. — Уряд.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ МИКОЛУ ГНАТЮК, родженого на Буковині в селі Луковичі, також **ОЛЕКСУ ЧІПЕХУ,** родженого в Галичині. Хтоб про них знав, прошу написати по англійськи до: 85,-
A. CZERNOHOUS
3541 W. Madison, 1st fl., Chicago, Ill.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. квітня 1944. р., по довгій і тяжкій недузі, що тривала 19 літ, помер

ПИЛИП ДУБАС,

член Тов. Любов, від. 45 У. Н. Союзу в Філяделфії, Па.

Покійний походив з села Ражнів, повіт Броди, Західна Україна. До Союзу вступив у жовтні 1924 р. Полишив жену Еву і трьох синів: професора музики Пилипа, що служить у збройних силах за океаном, Петра з родиною і Івана.

Похорон відбувся при участи родини і членів Тов. Любов, 1. травня з похоронного заведення п. М. Насевича до укр. гр.-кат. катедри, а опісля на цвинтар Факс Чейз. — В. Й. П.!

Т. Малик, секр.

Дня 1. травня 1944 р. помер у Ебіґтон Госпитал

ІВАН ШЕҐДА,

член відділі 362 У. Н. Союзу в Брістол, Па.

Покійний оставив у смутку сина Миколу, брата Андрія і сестру Анну. Похорон відбувся 4. травня. Тов. Просвіта, від. 362, стратило доброго члена і доброго жертводавця на гуманітарні цілі.

В. Й. П.! Н. Васюрка, секр.

ТАРЗАН, ч. 966. Визов.

THE TRUCKS SCREECHED TO A STOP AT THE BARRIER. "PASSWORD!" SHOUTED THE SENTRY.
Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Троки задержалися. „Гасло!" крикнув сторож.

WHEN NO ANSWER CAME HE STALKED ANGRILY FORWARD, ROARING: "I'M IN NO MOOD FOR JOKES. GIVE THE PASSWORD!"

Як не було відповіди, він крикнув: „Мені тепер не до жартів! Давай гасло!".

A VAGUE UNEASINESS GRIPPED THE SENTRY. PERHAPS THIS WAS ON OF THOSE BOLD COMMANDO RAIDS.

Дивний неспокій огорнув сторожа. Чи не має він до діла з напасливими командосами?